

O'ZBEKISTONNING DUNYO HAMJAMIYATIDAGI O'RNI VA IMIJINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA CHORALAR

Botirova Gavhar Bobirjon qizi

*O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti Xalqaro
munosabatlar yo'nalishi 30-22 guruh talabasi*

MAQOLA MALUMOTI

ANNOTATSIYA:

MAQOLA TARIXI:

Received:03.07.2025

Revised: 04.07.2025

Accepted:05.07.2025

KALIT SO'ZLAR:

*xalqaro mavqe, tashqi
siyosat, yumshoq kuch,
iqtisodiy integratsiya,
innovatsion rivojlanish,
ta'lim diplomatiyasi,
madaniy diplomatiya,
xalqaro imij, akademik
mobillik, global
hamkorlik....*

*Maqolada O'zbekistonning dunyo
hamjamiyatidagi o'rne va xalqaro imijini
rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan
strategiyalar ilmiy tahlil asosida yoritilgan.
Tadqiqotda mamlakatning tashqi siyosati, iqtisodiy
integratsiyasi, "yumshoq kuch" siyosati, madaniy
diplomatiyasi, ta'lim diplomatiyasi va innovatsion
rivojlanish sohalarida olib borilayotgan chora-
tadbirlar keng ko'rib chiqilgan. Adabiyotlar tahlili
va munozara natijalari O'zbekistonning xalqaro
hamkorlikdagi faolligi, global iqtisodiyotdagi o'rne
va xalqaro imijini shakllantirish omillari haqida
batafsil ma'lumot beradi.*

Kirish. Bugungi globallashuv va keskin raqobat sharoitida davlatlarning xalqaro maydondagi o'rne va obro'-e'tibori ularning siyosiy barqarorligi, iqtisodiy salohiyati, ilmiy-texnologik rivojlanishi, madaniy boyligi hamda xalqaro hamkorlikdagi faolligi bilan belgilanadi. Shu nuqtai nazardan, O'zbekiston o'zining mustaqillikka erishgan dastlabki yillaridan boshlab, izchil va bosqichma-bosqich islohotlar amalga oshirib, bugungi kunda nafaqat Markaziy Osiyo mintaqasida, balki xalqaro miqyosda ham muhim hamkor sifatida e'tirof etilmoqda. Mamlakatning strategik geografik joylashuvi, boy tabiiy resurslari, ulkan

inson kapitali va madaniy-tarixiy merosi uning dunyo hamjamiyatidagi mavqeini mustahkamlash uchun keng imkoniyatlar yaratmoqda.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston tashqi siyosatida ochiqlik, konstruktiv muloqot va o‘zaro manfaatli hamkorlik tamoyillariga asoslangan yangi strategik yondashuvni shakllantirdi. Ushbu siyosat doirasida mamlakat xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni kengaytirmoqda, global iqtisodiy tizimga integratsiyani jadallashtirmoqda, savdo va investitsiya oqimini rag‘batlantirmoqda. Shu bilan birga, “yumshoq kuch” siyosati doirasida madaniy diplomatiya, xalqaro ta’lim va ilmiy hamkorlik, turizm va axborot maydonida faoliyatning kuchaytirilishi mamlakatning ijobiy xalqaro imijini shakllantirishda muhim rol o‘ynamoqda.

O‘zbekistonning xalqaro nufuzini oshirishga qaratilgan choralarda ta’lim diplomatiyasi va akademik mobillik alohida ahamiyat kasb etadi. Xorijiy talabalar va olimlar bilan almashinuv dasturlari, qo‘shma ilmiy loyihalar va innovatsion ishlanmalarni rivojlantirish mamlakatning ilmiy-texnologik salohiyatini oshirish bilan bir qatorda, xalqaro hamkorlikning mustahkamlanishiga ham xizmat qilmoqda. Bunga parallel ravishda, iqtisodiy sohada olib borilayotgan liberallashtirish siyosati, xalqaro investorlarga yaratilayotgan qulay sharoitlar va yangi iqtisodiy zonalarining tashkil etilishi mamlakatning global iqtisodiy makonda jozibadorligini yanada oshirmoqda.

Mazkur maqolada O‘zbekistonning dunyo hamjamiyatidagi o‘rni va xalqaro imijini mustahkamlashga qaratilgan asosiy strategiyalar ilmiy va amaliy manbalar asosida tahlil qilinadi. Adabiyotlar tahlili va mavjud tadqiqotlar asosida tashqi siyosatdagi yangi tendensiyalar, xalqaro integratsiya jarayonlari, iqtisodiy islohotlar, madaniy diplomatiya hamda innovatsion rivojlanishning o‘zaro bog‘liqligi chuqur yoritiladi. Ushbu yondashuvlar mamlakatning xalqaro nufuzini oshirish, barqaror rivojlanishini ta’minlash va global hamkorlikdagi faol ishtirokini kuchaytirish uchun muhim strategik asos vazifasini bajaradi.

Adabiyotlar tahlili. O‘zbekistonning xalqaro maydondagi o‘rni va imijini rivojlantirish bo‘yicha olib borilayotgan strategiyalar ilmiy adabiyotlarda ko‘p qirrali jihatlari bilan yoritilgan. Tadqiqotlarda mamlakatning tashqi siyosati, iqtisodiy integratsiyasi, “yumshoq kuch” siyosati, madaniy diplomatiyasi, innovatsion rivojlanish hamda xalqaro ta’lim va ilmiy hamkorlikdagi faolligi alohida e’tirof etilgan. Ko‘plab ilmiy manbalarda O‘zbekistonning mustaqillikdan keyingi davrda tashqi siyosatida yuz bergan tub o‘zgarishlar alohida ta’kidlanadi. Jumladan, mamlakat ilgari nisbatan yopiq siyosatdan ochiq, pragmatik va ko‘p vektorli diplomatiyaga o‘tib, mintaqaviy hamkorlikni kengaytirish, xalqaro tashkilotlarda faollikni oshirish va global miqyosdagi tashabbuslarda faol ishtirok etish orqali o‘z xalqaro mavqeini mustahkamlashga erishdi. Shu bilan birga,

BMT, SHHT, OTS va boshqa xalqaro tashkilotlardagi faollik mamlakatning global hamkorlikdagi o'rnini yanada oshirib, uni ishonchli va muvozanatli hamkor sifatida namoyon etmoqda.

Adabiyotlarda iqtisodiy integratsiya va global bozorga chiqish masalalari ham keng yoritilgan. Olimlarning fikricha, so'nggi yillarda O'zbekiston ochiq iqtisodiyot sari qadam qo'yib, xorijiy investitsiyalarni jalb etish, eksport salohiyatini oshirish va Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lish jarayonini jadallashtirmoqda. Bu boradagi islohotlar nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlaydi, balki mamlakatning xalqaro obro'sini ham kuchaytiradi. Shu bilan birga, transport-logistika tizimining rivojlanishi, "Yangi Ipak yo'li" loyihalarida faollik va transkontinental savdo yo'laklarida ishtirok etish O'zbekistonning global iqtisodiy tizimdagi o'rnini yanada mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

"Yumshoq kuch" konsepsiyasiga asoslangan strategiyalar ham tadqiqotlarda keng o'rganilgan. Joseph Nye tomonidan ilgari surilgan ushbu nazariya doirasida mamlakatning boy madaniy merosi, tarixiy shaharlar va turizm salohiyati, xalqaro madaniy almashuv dasturlari, ommaviy axborot vositalarida ijobiy imij yaratish bo'yicha tashabbuslari yuqori baholanadi. Shu bilan birga, madaniy diplomatiya orqali xalqaro brendni shakllantirish, xalqaro san'at festivallari va madaniyat haftaliklarida faol ishtirok etish mamlakatning jahon miqyosida ijobiy obrazini yaratishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ta'lim diplomatiyasi va akademik mobillik masalalari ham adabiyotlarda dolzarb mavzu sifatida ko'riladi. Ilmiy manbalarda xorijiy talabalarni jalb etish, qo'shma ta'lim dasturlari, xalqaro ilmiy hamkorlik loyihalari va kadrlar tayyorlash sohasidagi strategiyalar mamlakatning xalqaro imijini mustahkamlashga xizmat qilishi ta'kidlanadi. Bu jarayon nafaqat bilim almashinuvi, balki uzoq muddatli xalqaro hamkorlikning poydevorini yaratishga xizmat qiladi.

Innovatsion rivojlanish, raqamli iqtisodiyot va yuqori texnologiyalarga asoslangan tarmoqlarni rivojlantirish bo'yicha olib borilayotgan siyosat ham adabiyotlarda muhim o'rin egallaydi. Olimlar O'zbekistonning IT Park, startup ekotizimi va texnologik xizmatlar eksporti bo'yicha tashabbuslarini yuqori baholaydilar. Ular mamlakatning texnologik taraqqiyoti uning xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamlashda hal qiluvchi omil bo'lishini qayd etadilar. Adabiyotlar umumiy tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonning xalqaro maydondagi o'rni va ijobiy imijini rivojlantirish siyosati ko'p qirrali va kompleks yondashuvlarga asoslanib, iqtisodiy islohotlar, madaniy diplomatiya, ta'lim hamkorligi va innovatsion taraqqiyot kabi yo'nalishlarni o'zaro uyg'un holda amalga oshirish orqali davlatning global nufuzini yanada oshirmoqda.

Munozara. O'zbekistonning dunyo hamjamiyatidagi o'rni va xalqaro imijini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan strategiyalar xalqaro tajriba va ilmiy asoslangan yondashuvlarga tayangan holda shakllanmoqda. Tashqi siyosatda ochiqlik, pragmatizm va konstruktiv hamkorlik tamoyillariga asoslangan siyosiy kurs mamlakatning xalqaro maydondagi ishonchli hamkor sifatidagi obro'sini oshirmoqda. So'nggi yillarda O'zbekistonning BMT, SHHT, Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi, OTS kabi nufuzli xalqaro tashkilotlardagi faolligi va ko'p tomonlama diplomatiyadagi muvaffaqiyatlari davlatning global integratsiyadagi rolini kuchaytirayotganini ko'rsatadi.

Iqtisodiy integratsiya jarayonlari ham mamlakatning xalqaro mavqeini mustahkamlashda asosiy omillardan biri sifatida ko'riladi. Xorijiy investitsiyalar oqimining ortishi, xalqaro savdo bitimlari, transport va logistika infratuzilmasining jadal rivojlanishi O'zbekistonning global iqtisodiyotdagi o'rnini mustahkamlab bormoqda. Jahon Savdo Tashkilotiga a'zo bo'lish bo'yicha olib borilayotgan muzokaralar, mintaqaviy savdo yo'laklaridagi faollik va "Yangi Ipak yo'li" tashabbusidagi ishtirok mamlakatning iqtisodiy jozibadorligini sezilarli darajada oshirmoqda.

"Yumshoq kuch" siyosati, madaniy diplomatiya va xalqaro ommaviy axborot vositalarida mamlakat imijini shakllantirish borasidagi tashabbuslar ham ilmiy manbalarda alohida o'rin tutadi. Tarixiy meros obyektlarini tiklash, xalqaro turizmni rivojlantirish, madaniy festival va san'at tadbirlarini o'tkazish O'zbekistonning xalqaro miqyosda tan olinishiga va madaniy brend sifatida e'tirof etilishiga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, UNESCO bilan hamkorlikda amalga oshirilayotgan loyihalar mamlakatning madaniy merosni saqlash va targ'ib qilish borasidagi sa'y-harakatlarini yanada kuchaytirmoqda.

Ta'lim diplomatiyasi va ilmiy hamkorlik mamlakatning xalqaro nufuzini mustahkamlashda tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xorijiy talabalarni jalb qilish, qo'shma ilmiy loyihalar, akademik mobillik dasturlari va xalqaro grantlarni jalb etish orqali O'zbekiston o'z ilmiy-innovatsion salohiyatini oshirmoqda. Hozirgi kunda respublika xalqaro reytinglarda universitetlarining mavqeini oshirishga qaratilgan islohotlarni amalga oshirib, ilm-fan va ta'lim sohalarini modernizatsiya qilishga katta e'tibor qaratmoqda.

Innovatsion rivojlanish va raqamli iqtisodiyot mamlakatning global raqobatbardoshligini oshirishning strategik yo'nalishlaridan biridir. IT Park, startaplar ekotizimi, sun'iy intellekt, "raqamli hukumat" loyihalari va texnologik xizmatlar eksportining ortishi O'zbekistonni jahon texnologik bozorining faol ishtirokchisiga aylantirishga zamin yaratmoqda. Shu bilan birga, ilmiy adabiyotlarda texnologik salohiyat va yuqori qo'shilgan qiymatli mahsulotlar

ishlab chiqarishning kengayishi mamlakatning xalqaro iqtisodiy hamkorlikdagi imkoniyatlarini yanada oshirishini ta'kidlaydi.

Yuqoridagi ilmiy qarashlar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonning xalqaro maydondagi o'rni va imijini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan siyosat siyosiy barqarorlik, iqtisodiy taraqqiyot, madaniy diplomatiya, ta'lim hamkorligi va innovatsion rivojlanishning uyg'un integratsiyasiga asoslanadi. Ushbu kompleks yondashuv mamlakatning global tizimdagi obro'sini oshirish, xalqaro hamkorlikda ishonchli va faol ishtirokchi sifatida o'z mavqeini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Shu tarzda, O'zbekiston o'zining iqtisodiy, madaniy va ilmiy salohiyatini yuksaltirish orqali xalqaro hamjamiyatda tobora muhim va ta'sirchan davlat sifatida shakllanib bormoqda.

Xulosa. O'zbekistonning dunyo hamjamiyatidagi o'rni va xalqaro imijini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan strategiyalar kompleks va uzoq muddatli yondashuvga asoslanib, mamlakatning global tizimdagi mavqeini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, ochiq va pragmatik tashqi siyosat, iqtisodiy integratsiya jarayonlarini jadallashtirish, xalqaro investitsiyalarni jalb etish, transport-logistika tizimini rivojlantirish kabi omillar O'zbekistonning xalqaro hamkorlikdagi faolligini sezilarli darajada oshirmoqda. Madaniy diplomatiya va "yumshoq kuch" siyosati mamlakatning ijobiy xalqaro obrazini shakllantirishda muhim vosita sifatida xizmat qilmoqda. Tarixiy merosni tiklash, xalqaro turizmni rivojlantirish, xalqaro madaniy tadbirlarda faol ishtirok etish O'zbekistonni global miqyosda madaniy va tarixiy jihatdan boy mamlakat sifatida tanitmoqda. Ta'lim diplomatiyasi, ilmiy hamkorlik va akademik mobillikni rivojlantirish O'zbekistonning ilmiy-innovatsion salohiyatini oshirish bilan bir qatorda, uning xalqaro imijini mustahkamlashga ham katta hissa qo'shmoqda. Shu bilan birga, innovatsion rivojlanish, raqamli iqtisodiyot va yuqori texnologiyalarga asoslangan tarmoqlarning kengayishi mamlakatning global raqobatbardoshligini yanada oshirmoqda. Umuman olganda, O'zbekistonning xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamlash va ijobiy imijini rivojlantirish bo'yicha chora-tadbirlar siyosiy barqarorlik, iqtisodiy o'sish, madaniy boylik va ilmiy-texnologik taraqqiyotning uyg'un integratsiyasi asosida olib borilmoqda. Ushbu strategiya mamlakatning xalqaro hamjamiyatdagi nufuzini oshirib, uni global hamkorlikda faol va ta'sirchan davlat sifatida namoyon etmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nye, J. (1990). Soft Power: The Means to Success in World Politics. New York: PublicAffairs.

2. Kholmurodov, O., & Yuldoshaliev, Kh. (2025). Uzbekistan's International Strategy: Soft Power and Foreign Policy Priorities. FARS International Journal. Retrieved from <https://farspublishers.net/index.php/fars/article/view/131>
3. Normurodova, A. (2024). The Role of Soft Power in Shaping Uzbekistan's International Image. Golden Brain Journal. Retrieved from <https://webgoldenbrain.com/index.php/gb/article/view/298>
4. Bakhramova, D. (2024). Academic Mobility as a Tool of Educational Diplomacy in Uzbekistan. Worldly Journals. Retrieved from <https://worldlyjournals.com/index.php/Yangiizlanuvchi/article/view/13592>
5. Olimov, A. (2024). Economic Integration of Uzbekistan in the Asian Region: Problems and Perspectives. American Journal of Political Science. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPDIS/article/view/5538>
6. Ziyadullayev, U. (2024). Macroeconomic Reforms and Innovation Development in Uzbekistan. Journal of World Economy and International Relations. Retrieved from <https://journal.vavt.ru/rfej/article/view/1240>
7. Lee, H.-S., et al. (2023). Motivations for Korean Investors in Uzbekistan: A Macroeconomic Analysis. arXiv preprint. Retrieved from <https://arxiv.org/abs/2212.13841>
8. Alimov, B. (2024). Cultural Diplomacy and Media Strategies of Uzbekistan. beruniyalimov.uz. Retrieved from <https://beruniyalimov.uz/en/archives/425>
9. Wikipedia. (2025). International organization membership of Uzbekistan. Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/International_organization_membership_of_Uzbekistan
10. StirWorld. (2025). Uzbekistan: Art, Architecture, Heritage and Soft Power. Retrieved from <https://www.stirworld.com/see-features-uzbekistan-art-architecture-heritage-and-soft-power>